

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, dana 14.juna 2021.godine
Br.ref.:AGJ 1805/21

PRESUDA

u

slučaju br. KI235/19

Podnosilac

“Allianz Suisse Versicherungs-Gesellschaft AG”

**Ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova
E. Rev. br. 32/2019 od 31. jula 2019. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Gresa Caka-Nimani, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija i
Nexhmi Rexhepi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnelo osiguravajuće društvo “*Allianz Suisse Versicherungs-Gesellschaft AG*” sa sedištem u Cirihu, Švajcarska, koje zastupa ICS Assistance LL.C., preko Besnika Z. Nikqija, advokata iz Prištine (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava ustavnost presude [E. Rev. br. 32/2019] Vrhovnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Vrhovni sud) od 31. jula 2019. godine u vezi sa presudom [Ae. br. 289/2017] Apelacionog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Apelacioni sud) od 31. januara 2019. godine i presudom [I. C. br. 238/2015] Odeljenja za privredne sporove Osnovnog suda u Prištini (u daljem tekstu: Osnovni sud) od 31. oktobra 2017. godine.
3. Osporena presuda Vrhovnog suda uručena je podnosiocu zahteva 21. avgusta 2019. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude Vrhovnog suda kojom su podnosiocu zahteva navodno povređena osnovna prava i slobode zagarantovane članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na stavu 4. člana 21. [Opšta načela] i stavovima 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. (Procesuiranje podnesaka) i 47. (Individualni zahtevi) Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 32. (Podnošenje podnesaka i odgovora) Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Sudom

6. Dana 20. decembra 2019. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 30. decembra 2019. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Gresu Caka-Nimani za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Bajram Ljatifi (predsedavajući), Safet Hoxha i Radomir Laban.
8. Dana 20. januara 2020. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i tražio punomoćje za zastupanje.
9. Dana 3. februara 2020. godine, podnosilac zahteva je dostavio Sudu punomoćje za zastupanje.
10. Dana 4. februara 2020. godine, Sud je obavestio Vrhovni sud o registraciji zahteva i poslao mu njegovu kopiju.
11. Dana 22. oktobra i 24. novembra 2020. godine, respektivno, Sud je poslao dopis Vrhovnom sudu u vezi sa određenim brojem slučajeva podnetih Sudu u kojima se osporavaju presude Vrhovnog suda u pogledu utvrđivanja zatezne kamate u

slučajevima zahteva za naknadu štete na osnovu prava na subrogaciju kao rezultat saobraćajnih nezgoda izazvanih u Republici Kosovo. Razjašnjavajući da se dotičnim slučajevima pred Sudom, između ostalog, osporava podriivanje pravne sigurnosti, kao rezultat oprečnih odluka Vrhovnog suda u sličnim slučajevima, Sud je tražio objašnjenje o tome (i) da li je Vrhovni sud izdao principijelan stav po pitanju naknade štete i utvrđivanja zatezne kamate u vezi sa zahtevima u kontekstu prava na subrogaciju; i, ako to nije slučaj, (ii) da se Sud obavesti o praksi Vrhovnog suda, u kojim slučajevima se primenjuje član 382. (Zatezna kamata) Zakona br. 04/L-077 o obligacionim odnosima (u daljem tekstu: ZOO), a u kojim slučajevima se primenjuje stav 6. člana 26. (Postupak zahteva za naknadu štete) Zakona br. 04/L-018 o obaveznom osiguranju od autoodgovornosti (u daljem tekstu: Zakon o obaveznom osiguranju).

12. Dana 18. novembra 2020. godine, Sud je (i) tražio od Osnovnog suda kompletan spis predmeta; i (ii) obavestio Kosovski biro za osiguranje (u daljem tekstu: KBO) o registraciji zahteva i omogućio mu da dostavi Sudu svoje komentare ako ih ima.
13. Dana 19. novembra 2020. godine, Osnovni sud je dostavio Sudu kompletan spis predmeta.
14. Dana 1. decembra 2020. godine, Vrhovni sud je (i) razjasnio pred Sudom pitanja koja su pokrenuta gore navedenim dopisom; i (ii) dostavio Sudu Pravno mišljenje Vrhovnog suda o kamatama od 1. decembra 2020. godine (u daljem tekstu: Pravno mišljenje Vrhovnog suda).
15. Dana 28. aprila 2021. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca Grese Caka-Nimani i jednoglasno iznelo preporuku Sudu da je zahtev prihvatljiv i da se slučaj oceni u meritumu.
16. Istog dana, Sud je, jednoglasno, izglasao da je zahtev prihvatljiv; ali je većinom glasova utvrdio da nije došlo do povrede člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo u vezi sa članom 6 (1) (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima.
17. Istog dana, sudija izvestilac je na osnovu stava (4) pravila 58. (Razmatranje i glasanje) Poslovnika, s obzirom na to da nije bila među većinom gore navedenih sudijama, koje su utvrdile gore navedeno, tražila je od predsednice Suda da se od sudija koje su u većini imenuje drugi sudija za pripremu presude bez ustavne povrede.
18. Istog dana, na osnovu gore navedenog pravila, predsednica Suda je imenovala sudiju Safeta Hoxhu, kao jednog od sudija iz Veća za razmatranje, da pripremi presudu bez ustavne povrede.
19. Dana 02. juna 2021. godine, sudija Safet Hoxha je predstavio presudu pred Sudom.

Pregled činjenica

20. Dana 16. septembra 2009. godine, Sh.Z., koja je bila osigurana od strane podnosioca zahteva, izgubila je život usled saobraćajne nezgode koju je izazvao H.K., koji je bio osiguran od strane KBO-a. Podnosilac zahteva je porodici lica Sh.Z. nadoknadio iznos od 36.000,00 evra.
21. Na osnovu spisa predmeta takođe proizilazi (i) da su KBO i porodica lica Sh.Z. postigli vansudsko namirenje za naknadu materijalne i nematerijalne štete u vezi sa gore navedenom saobraćajnom nezgodom u iznosu od 27.000 evra; (ii) da se podnosilac zahteva, dana 10. marta 2015. godine, obratio KBO-u da mu se na osnovu prava na subrogaciju utvrđenog članom 280. (Ispunjenje sa prelaskom prava na ispunioca (subrogacija)) ZOO-a, refundira iznos od 36.000,00 evra; i (iii) da je podnosilac zahteva, s obzirom na to da ovaj zahtev nije ispunjen, dana 5. juna 2015. godine, podneo tužbu Osnovnom sudu.
22. Dana 31. oktobra 2017. godine, Osnovni sud je presudom [I. C. br. 238/2015], (i) usvojio tužbeni zahtev podnosioca zahteva; (ii) obavezao KBO, na osnovu relevantne ekspertize, da isplati podnosiocu zahteva iznos naknade od 36.000,00 evra; (iii) obavezao KBO da isplati podnosiocu zahteva kamatu od dvanaest odsto (12%) godišnje, počev od 5. juna 2015. godine pa do konačne isplate; i (iv) obavezao KBO da plati troškove postupka. Osnovni sud je svojom presudom obrazložio utvrđivanje zatezne kamate od dvanaest odsto (12%) godišnje, na osnovu stava 6. člana 26. Zakona o obaveznom osiguranju.
23. Osnovni sud je gore navedenom presudom ispitao, između ostalog, i (i) navode o zastarelosti tužbe koju mu je podneo KBO; i (ii) navode koji se odnose na utvrđivanje visine zatezne kamate. Što se tiče prvog pitanja, predmetna presuda objašnjava da na osnovu člana 377. (Potraživanje naknade štete zbog povreda ili gubitaka prouzrokovanih krivičnim delom) Zakona o obligacionim odnosima iz 1978. godine (u daljem tekstu: stari ZOO), uzimajući u obzir da je šteta prouzrokovana krivičnim delom, kao što je potvrđeno i presudom [P. br. 212/09] Okružnog suda u Prizrenu od 15. maja 2010. godine, kojom je lice H.K. osuđeno za krivično delo ugrožavanje javnog saobraćaja propisano stavom 5. člana 297. (Ugrožavanje javnog saobraćaja) Privremenog krivičnog zakona Kosova, važe rokovi zastarevanja utvrđeni za odgovarajuća krivična dela i da samim tim, u okolnostima konkretnog slučaja, tužbeni zahtev nije zastareo. Što se pak tiče drugog pitanja, relevantna presuda objašnjava da je zatezna kamata od dvanaest odsto (12%) godišnje utvrđena stavom 6. člana 26. Zakona o obaveznom osiguranju.
24. Dana 13. novembra 2017. godine, KBO je izjavio žalbu Apelacionom sudu protiv gore navedene presude Osnovnog suda, navodeći bitne povrede odredaba parničnog postupka, pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje i pogrešnu primenu materijalnog prava, sa predlogom da se pobijana presuda preinači ili ukine i predmet vrati na ponovno odlučivanje. S druge strane, dana 17. novembra 2017. godine, podnosilac zahteva je dostavio odgovor na žalbu i predložio da se žalba KBO-a odbije kao neosnovana. Žalba i odgovor na žalbu, između ostalog, argumentuju i kontraargumentuju pitanja koja se odnose na (i) zastarelost tužbenog zahteva; (ii) aktivnu legitimaciju tužioca, odnosno podnosioca zahteva; i (iii) pogrešno utvrđeno činjenično stanje. Što se tiče visine

zatezne kamate, podnosilac zahteva je naveo da na osnovu člana 382. ZOO-a, visina zatezne kamate iznosi osam odsto (8%) godišnje, osim ako nije drugačije određeno posebnim zakonom, a u predmetima koji su povezani sa obaveznim osiguranjem od autoodgovornosti, poseban zakon je Zakon o obaveznom osiguranju, na osnovu čijeg člana 26, visina zatezne kamate iznosi dvanaest odsto (12%) godišnje.

25. Dana 31. januara 2019. godine, Apelacioni sud je presudom [Ae. br. 289/2017] odbio, kao neosnovanu, žalbu KBO-a i potvrdio presudu Osnovnog suda.
26. Dana 13. marta 2019. godine, KBO je podneo Vrhovnom sudu reviziju protiv presude Apelacionog suda, navodeći bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešnu primenu materijalnog prava, sa predlogom da se revizija usvoji kao osnovana, a presude nižestepenih sudova ukinu i predmet vrati na ponovno odlučivanje. Podnosilac zahteva je dana 2. aprila 2019. godine, dostavio odgovor na reviziju i predložio da se ista odbije kao neosnovana.
27. Dana 31. jula 2019. godine, Vrhovni sud je presudom [E. Rev. br. 32/2019], (i) odbio kao neosnovanu reviziju KBO-a u odnosu na glavni dug na osnovu subrogacije; i (ii) usvojio reviziju kao osnovanu u odnosu na zateznu kamatu, obavezujući KBO da plati kamatu od osam odsto (8%) od 5. juna 2015. godine pa do konačne isplate. U kontekstu poslednje navedenog, Vrhovni sud je, između ostalog, obrazložio (i) da stav 7. člana 26. Zakona o obaveznom osiguranju, *“isključuje primenu kamate od 12% o regresiji duga, kamata ova predviđena samo za ne tretiranje i došla u docnju tretiranja direktnih zahteva oštećenih lica za nadoknadu štete”*; i da kao rezultat toga, (ii) tužilac, odnosno podnosilac zahteva, ima pravo samo na zateznu kamatu od osam odsto (8%) godišnje, utvrđenu članom 382. ZOO-a.

Navodi podnosioca zahteva

28. Podnosilac zahteva navodi da je presuda [E. Rev. br. 32/2019] Vrhovnog suda od 31. jula 2019. godine, doneta uz povredu njegovih osnovnih prava i sloboda zagarantovanih članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP. Podnosilac zahteva konkretno navodi (i) povredu načela pravne sigurnosti kao rezultat neusaglašenosti u relevantnoj sudskoj praksi Vrhovnog suda; i (ii) povredu prava na obrazloženu sudsku odluku u vezi sa preinačenjem presuda Osnovnog i Apelacionog suda, u pogledu visine zatezne kamate.
29. Povodom navoda koji se odnose na podrivanje pravne sigurnosti, odnosno neusaglašenost u sudskoj praksi Vrhovnog suda u vezi sa utvrđivanjem zateznih kamata u slučajevima obaveznog osiguranja od autoodgovornosti, podnosilac zahteva naglašava (i) da je preinačenjem presuda nižih sudskih instanci, odnosno presuda Osnovnog i Apelacionog suda, Vrhovni sud postupio u suprotnosti sa svojom sudskom praksom. U tom kontekstu, podnosilac zahteva se poziva na tri presude Vrhovnog suda, i to: (i) presudu [E. Rev. br. 22/2019] od 1. avgusta 2019. godine; (ii) presudu [E. Rev. br. 27/2018] od 24. septembra 2018. godine; i (iii) presudu [E. Rev. 23/2017] od 14. decembra 2017. godine. U prilog svojim navodima o povredi načela pravne sigurnosti, podnosilac zahteva

se poziva na slučaj Suda KI87/18, podnosilac *IF Skadeforsikring*, presuda od 26. februara 2019. godine (u daljem tekstu: slučaj Suda KI87/18).

30. Povodom navoda koji se odnose na nepostojanje obrazložene sudske odluke, podnosilac zahteva naglašava da je osporena presuda (i) preinačila presudu [Ae. br. 289/2017] Apelacionog suda od 31. januara 2019. godine u vezi sa zateznom kamatom bez utemeljenja u relevantnoj zakonskoj odredbi; (ii) nije obrazložila odstupanje od sudske prakse Vrhovnog suda u vezi sa visinom zatezne kamate “u identičnim sudskim predmetima”; (iii) nije objasnila selektivnu primenu Zakona o obaveznom osiguranju, primenjujući isti, odnosno stav 6. njegovog člana 26. prilikom određivanja trenutka docnje dužnika, te primenjujući odredbe ZOO-a umesto člana 26. Zakona o obaveznom osiguranju prilikom utvrđivanja visine zatezne kamate, i da je sledstveno tome, relevantno obrazloženje u suprotnosti sa načelom “*lex specialis derogat legi generali*”; (iv) poziva se na “*prostu kamatu*” i “*kvalifikovanu kamatu*” bez ikakvog utemeljenja u Zakonu o obaveznom osiguranju; i (v) utvrđuje razliku između sporova za regresiranje duga i zahteva oštećenih lica za naknadu štete u vansudskom postupku, bez ikakvog pravnog osnova, jer se odredbama na koje se poziva Vrhovni sud, odnosno članom 26. Zakona o obaveznom osiguranju i stavom 1. člana 5. (Regulisanje šteta) Pravila 3 o izmeni pravila o obaveznom osiguranju od autoodgovornosti (u daljem tekstu: Pravilo 3), ne utvrđuje ova razlika.
31. Podnosilac zahteva je u svojim navodima izložio osnovna načela prava na obrazloženu sudsku odluku zagaranтовanog članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP i u prilog ovim argumentima, podnosilac zahteva se pozvao i na sudsku praksu (i) Suda u slučajevima KI55/09, podnosilac *N.T.SH. Meteorit*, presuda od 3. decembra 2010. godine; KI135/14, podnosilac *IKK Classic*, presuda od 10. novembra 2015. godine; KI97/16, podnosilac *IKK Classic*, presuda od 4. decembra 2017. godine; i KI87/18, citiran u tekstu iznad; kao i na praksu (ii) Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP) u predmetima *Hadjianastassiou protiv Grčke* (presuda od 16. decembra 1992. godine); *Van de Hurk protiv Holandije* (presuda od 9. aprila 1994. godine); *Hiro Balani protiv Španije* (presuda od 9. decembra 1994. godine); *Ruiz Torija protiv Španije* (presuda od 9. decembra 1994. godine); *Helle protiv Holandije* (presuda od 19. decembra 1997. godine); *Souminen protiv Finske* (presuda od 1. jula 2003. godine); i *Tatishvili protiv Rusije* (presuda od 22. februara 2007. godine).
32. Konačno, podnosilac zahteva traži od Suda da (i) proglasi njegov zahtev prihvatljivim; i (ii) utvrdi da je osporena presuda, odnosno presuda [E. Rev. br. 32/2019] Vrhovnog suda od 31. jula 2019. godine doneta u suprotnosti sa članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP te da proglasi istu ništavom i vrati predmet na ponovno odlučivanje.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

USTAV REPUBLIKE KOSOVO

Član 31.

[Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

1. *Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.*

2. *Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.*

[....]

EVROPSKA KONVENCIJA O LJUDSKIM PRAVIMA

Član 6.

(Pravo na pravično suđenje)

“Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama, ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom...”.

[...]

ZAKON br. 04/L-077 O OBLIGACIONIM ODNOSIMA

Član 382.

Zatezna kamata

1. *Dužnik koji zadocni u ispunjavanju novčanih obaveza duguje, osim glavnice, i zateznu kamatu.*

2. *Iznos zatezne kamate je osam procenta (8%) godišnje, osim ako nije drugačije određeno posebnim zakonom.*

ZAKON BR. 04/L-018 O OBAVEZNOM OSIGURANJU OD AUTOODGOVORNOSTI

Član 26.

Postupak zahteva za naknadu štete

1. *Osiguravatelj je obavezan da, za štete u ljudstvu, najkasnije u roku od šesdeset (60) dana, dok za štete u vlasništvu, najkasnije u roku od petnaest (15) dana od dana podnošenja zahteva za naknadu štete, da razmotri zahtev i da pismeno obavesti oštećenu stranu o:*

1.1. *ponudi za naknadu štete sa odgovarajućim objašnjenjem;*

1.2. *odluci i pravnim razlozima odbijanja zahteva za naknadu štete, kada su odgovornost i visina štete mogu osporiti.*

2. *Ukoliko podneseni zahtev nije kompletiran sa dokazima i potrebnom dokumentacijom radi određivanja naknade štete, osiguravatelj je obavezan da, najkasnije u roku od tri (3) dana od dana primanja zahteva za naknadu*

štete, pismeno obavesti oštećenog precizirajući sa kojim dokazima i dokumentacijom se treba dopuniti zahtev. Od dana primanja, odnosno kompletiranja dokumentacije zahteva, počinju da važe rokovi iz stava 1. ovog člana o obavezi osiguravatelja za tretiranje zahteva o naknadi štete.

3. CBK donosi će podzakonske akte koje će odrediti procedure za naknadu štete, uključujući i određivanje kad će se smatrati kompletiranim zahtev sa dokazima i potrebnom dokumentacijom radi odlučivanja u vezi sa naknadom štete.

4. Ukoliko nije moguće određivanje štete, odnosno određivanje kompletne naknade štete, odgovarajući osiguravatelj je obavezan da isplati oštećenoj strani neosporivi deo štete u formi predujma, unutra roka navedenog u paragrafu 1. ovog člana.

5. U slučaju kada odgovorni osiguravatelj ne odgovori oštećenoj strani unutar roka određenog u paragrafu 1. ovog člana, oštećeni ima pravo da podnese tužbu u nadležnom sudu.

6. U slučaju nepoštovanja utvrđenih rokova u stavu 1. ovog člana, i ne ispunjavanja obaveze za isplaćivanje avansa iz stava 4. ovog člana, odgovorni osiguratelj smatra se da je zakasnio u ispunjavanju obaveze za nadoknadu, obavezujući se isplati zateznu kamatu. Ova zatezna kamata isplaćuje u visini od 12% godišnje stope i obračunava se za svaki dan zakašnjenja do izmirenja prouzrokovane štete od strane odgovornog osiguratelja, počevši od dana podnošenja zahteva za nadoknadu.

7. Odredbe iz stava 1, 2, 4 i 5 ovog člana primenjuju se shodno i u slučaju tretiranja zahteva za naknadu šteta koje su obaveza ureda za štete po osnovu graničnog osiguranja i obaveze Fonda za kompenzacije.

8. Prilikom zahteva za naknadu štete iz sistema međunarodnog kartona osiguranja sprovodiće se posebna procedura i rokovi u skladu sa Kretskim sporazumom.

PRAVILO 3 O IZMENI PRAVILA O OBAVEZNOM OSIGURANJU OD AUTOODGOVORNOSTI

Član 5 Regulisanje šteta

5.1 Regulisanje

Zahtevi za naknadu šteta koje su na osnovu obaveznog osiguranja od autoodgovornosti u skladu sa odredbama ovog zakona, uključujući regres iz garantnog fonda se trebaju rešavati u vremenskom periodu od 10 dana od dana podnošenja potrebnih dokaza i relevantne dokumentacije koja se traži od osiguravajuće kompanije ili od garantnog fonda, a u vezi sa naknadom šteta koje su imale za posledicu smrt, telesne povrede ili narušavanje zdravlja ili gubitka vlasništva.

Garantni fond ili neka osiguravajuća kompanija koja ne reguliše štetu validno u vremenskom roku od deset (10) dana, treba da plati štetu koja je jednaka sa 20% godišnje kamate izračunate od dana izveštavanja o šteti do dana kad se naknada štete isplati ili reguliše.

Zakon o sudovima br. 06/L-054, koji u članu 14. predviđa mehanizam za pravilno upravljanje pravosuđem i razmatranje izmena sudske prakse

*Član 14.
Nadležnosti i odgovornosti predsednika i potpredsednika Suda*

“[...]

2.10. predsednik suda saziva godišnji susret svih sudija za savetovanje o upravljanju pravosuđa u tom sudu; Za analiziranje organizacije rada suda; za razmatranje i predlaganja izmena u procedurama i praksi”.

Pravilo 3 o izmeni Pravila o obaveznom osiguranju od odgovornosti koje je Upravni odbor Centralne banke Republike Kosovo usvojio 25. septembra 2008. godine

*Član 5.
Regulisanje*

5.1 Regulisanje

Zahtevi za naknadu šteta koje su na osnovu obaveznog osiguranja od autoodgovornosti u skladu sa odredbama ovog zakona, uključujući regres iz garantnog fonda se trebaju rešavati u vremenskom periodu od 10 dana od dana podnošenja potrebnih dokaza i relevantne dokumentacije koja se traži od osiguravajuće kompanije ili od garantnog fonda, a u vezi sa naknadom šteta koje su imale za posledicu smrt, telesne povrede ili narušavanje zdravlja ili gubitka vlasništva.

Garantni fond ili neka osiguravajuća kompanija koja ne reguliše štetu validno u vremenskom roku od deset (10) dana, treba da plati štetu koja je jednaka sa 20% godišnje kamate izračunate od dana izveštavanja o šteti do dana kad se naknada štete isplati ili reguliše.

Pravno mišljenje o kamati usvojeno na opštoj sednici Vrhovnog suda Republike Kosovo od 1. decembra 2020. godine, zasnovano na članu 26. stav 1. tačka 1.4 Zakona o sudovima

*PRVI DEO
Važeći zakon*

I. Za obligacione odnose koji su nastali pre 20.12.2012. godine, na kamatu se primenjuju odredbe Zakona o obligacionim odnosima (Službeni list SFRJ, br. 29/78, 39/85, 57/89).

II. Za obligacione odnose koji su nastali pre 20.12.2012. godine, na kamatu se primenjuju odredbe Zakona o obligacionim odnosima (Službeni list SFRJ, br. 29/78, 39/85, 57/89).

DRUGI DEO

IV. Za obligacione odnose koji su nastali pre 20.12.2012. godine, godišnja stopa/visina zatezne kamate utvrđuje se kao na uloge oročene u banci bez utvrđene namene preko godinu dana.

V. [...]

VI. Za obligacione odnose koji su nastali posle 19.12.2012. godine, godišnja stopa/visina zatezne kamate za sve zahteve utvrđuje se u visini od 8%, osim ako nije drugačije određeno posebnim zakonom.

IX. Za zahteve poverilaca za odštetu po svim osnovama odgovornosti, kada poverioci imaju pravo na odštetu, visina kamatne stope utvrđuje se u skladu sa tačkom IV (četiri) i VI (šest) ovog pravnog mišljenja, u zavisnosti koji zakon je primenjen (bio na snazi) kada je poverilac u svojstvu dužnika ispunio obavezu prema trećem licu.

Situacije kada se primenjuje godišnja kamatna stopa od 12 %:

- Kada zahtevi koji su podneti osiguravajućim društvima za štetu na licima nisu rešeni u roku od 60 dana;
- Kada zahtevi koji su podneti osiguravajućim društvima za štetu na imovini nisu rešeni u roku od 15 dana.

Obrazloženje Pravnog mišljenja

Obrazloženje za tačku IX (devet) pravnog mišljenja - U sudskoj praksi se javljaju česti slučajevi zahteva za naknadu štete poverilaca koji su prethodno ispunili obaveze prema trećim licima, a koje su uglavnom povezane sa slučajevima koje su osigurala domaća osiguravajuća društva sa stranim kompanijama. Za ovu vrstu zahteva je u praksi sudova primećeno tumačenje i primena zakonskih odredbi u nekoliko formi po pitanju stope/visine zatezne kamate za slučajeve odštetnih zahteva. To se desilo zbog toga što su poverioci prilikom podnošenja odštetnih zahteva, pozivajući se na član 26. Zakona o obaveznom osiguranju od autoodgovornosti, br. 04/L-018, objavljenog u Službenom listu br. 4, od 14. jula 2011. godine, koji je stupio na snagu 30. jula 2011. godine, tražili da se naknada zahteva vrši po godišnjoj stopi od 12%, međutim, Vrhovni sud Kosova je na svojoj Opštoj sednici, ovim pravnim mišljenjem, ocenio da se godišnja stopa/zatezna kamata od 12% ne može primenjivati u svim slučajevima. To stoga što se odštetni zahtevi poverilaca uglavnom odnose na situacije građansko-pravnih odnosa (neugovornih za poverioca i dužnika), pa se samim tim, u takvom slučaju, po oceni Vrhovnog suda Kosova, godišnja zatezna kamata mora plaćati u skladu sa tačkom IV (četiri) i VI (šest) ovog pravnog mišljenja. To znači da će se u slučaju da je poverilac ispunio obavezu prema trećem licu pre 20.12.2012. godine, kamatna stopa primenjivati kao na uloge oročene u banci bez utvrđene namene preko godinu dana, a u slučaju da je poverilac ispunio obavezu prema trećem licu posle 19.12.2012. godine, tada se stopa/visina zatezne kamate primenjuje po stopi od 8%.

Pored navedenog, Vrhovni sud ocenjuje da se godišnja stopa/visina zatezne kamate od 12% ne može primenjivati i zbog činjenice da prema odredbama Zakona o obaveznom osiguranju od autoodgovornosti br. 04/L-018, objavljenog u Službenom listu br. 4 od 14. jula 2011. godine, koji je stupio na snagu 30. jula 2011. godine, godišnja kamata od 12% dolazi do izražaja zbog nemara osiguravajućih društava (koja se naknadno pojavljuju kao regresni poverioci), jer se u slučaju da su regresni poverioci rešavali zahteve trećih lica u skladu sa zakonskim odgovornostima, na njih ne bi mogla primeniti stopa/visina zatezne kamate od 12% u odlukama suda, već bi se primenila stopa/visina kao na uloge oročene bez utvrđene namene preko godinu dana ili stopa/visina od 8%, u zavisnosti od toga koji je zakon bio na snazi u vreme zasnivanja obligacionog odnosa.

Ocena prihvatljivosti zahteva

33. Sud prvo ocenjuje da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom i dalje propisani Zakonom i Poslovníkom.
34. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji utvrđuju:
- “1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.
[...]
7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.*
35. Sud se takođe poziva i na stav 4. člana 21. [Opšta načela] Ustava, koji propisuje:
- “Ustavom utvrđena prava i osnovne slobode važe i za pravna lica, onoliko koliko su izvodljiva”.*
36. U nastavku, Sud razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti koji su utvrđeni u Zakonu. U tom smislu, Sud se poziva na članove 47. [Individualni zahtevi], 48. [Tačnost podneska] i 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuju:

Član 47. (Individualni zahtevi)

- “1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.
2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.*

Član 48. (Tačnost podneska)

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

Član 49.
(Rokovi)

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku...”.

37. U tom smislu, Sud pre svega naglašava da podnosilac zahteva ima pravo da podnese ustavnu žalbu, pozivajući se na navodne povrede svojih osnovnih prava i sloboda, koja važe i za pojedince i za pravna lica (vidi, u ovom kontekstu, slučaj Suda KI118/18, podnosilac *Eco Construction d.o.o.*, rešenje o neprihvatljivosti od 10. oktobra 2020. godine, stav 29). Što se pak tiče ispunjenja uslova prihvatljivosti koji su propisani Ustavom i Zakonom i prethodno izloženi, Sud utvrđuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana koja osporava akt javnog organa, odnosno presudu [E. Rev. br. 32/2019] Vrhovnog suda od 31. jula 2019. godine, nakon što je iscrpeo sva pravna sredstva propisana zakonom.
38. Podnosilac zahteva je takođe razjasnio prava i slobode za koje tvrdi da su mu povređeni, u skladu sa zahtevima iz člana 48. Zakona i podneo je svoj zahtev u skladu sa rokovima utvrđenim u članu 49. Zakona.
39. Sud, takođe, primećuje da zahtev podnosioca zahteva ispunjava i uslove prihvatljivosti koji su propisani stavom (1) pravila 39. Poslovnika. Isti se ne može proglasiti neprihvatljivim na osnovu uslova utvrđenih stavom (3) pravila 39. Poslovnika. Sud, takođe, naglašava da se zahtev ne može proglasiti neprihvatljivim ni po kom drugom osnovu.
40. Shodno tome, zahtev se mora proglasiti prihvatljivim i oceniti njegov meritum.

Meritum

41. Sud prvo podseća da su okolnosti konkretnog slučaja povezane sa saobraćajnom nezgodom iz 2009. godine, u kojoj je osiguranik podnosioca zahteva, odnosno Sh.Z., izgubila život. Odgovornost za saobraćajnu nesreću je pala na H.K., osiguranika KBO-a, koji je, 2010. godine, osuđen za krivično delo ugrožavanje javnog saobraćaja. Podnosilac zahteva je isplatio obeštećenje porodici pokojne u iznosu od 36.000,00 evra. U vezi sa ovim iznosom, podnosilac zahteva se 2015. godine obratio KBO-u sa zahtevom za naknadu na osnovu prava na subrogaciju utvrđenog ZOO-om, a usled nepostizanja sporazuma, on se tužbom obratio Osnovnom sudu. Osnovni i Apelacioni sud su dali za pravo podnosiocu zahteva, potvrdivši obavezu KBO-a da isplati podnosiocu zahteva naknadu u gore navedenom iznosu, a takođe i obavezu da plati kamatu od dvanaest odsto (12%) godišnje, počev od 5. juna 2015. godine pa do konačne isplate. Takođe, Vrhovni sud je konačno potvrdio pravo podnosioca zahteva na odgovarajuću naknadu na osnovu subrogacije, ali je preinačio presudu Osnovnog i Apelacionog suda u pogledu zatezne kamate. Vrhovni sud je utvrdio da kamata treba da iznosi osam odsto (8%) godišnje na osnovu člana 382. ZOO-a, a ne dvanaest odsto (12%) godišnje na osnovu člana 26. Zakona o obaveznom osiguranju, kao što su odlučili

nižestepeni sudovi. Ovo utvrđenje Vrhovnog suda u vezi sa visinom zatezne kamate, podnosilac zahteva osporava pred Sudom, navodeći povredu člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, zbog (i) povrede načela pravne sigurnosti kao rezultat neusaglašenosti u relevantnoj sudskoj praksi Vrhovnog suda; i (ii) nepostojanja obrazložene sudske odluke.

42. Sud podseća da podnosilac zahteva, pored navoda o povredi načela pravne sigurnosti kao rezultat neusaglašenosti u relevantnoj sudskoj praksi, takođe navodi i nepostojanje obrazložene sudske odluke, naglašavajući, između ostalog, i kao što je prethodno objašnjeno, da je osporena presuda (i) preinačila presudu [Ae. br. 289/2017] Apelacionog suda od 31. januara 2019. godine u pogledu zatezne kamate bez utemeljenja u relevantnoj zakonskoj odredbi; (ii) nije obrazložila odstupanje od sudske prakse Evropskog suda u vezi sa visinom zatezne kamate “u identičnim sudskim predmetima”; (iii) nije objasnila selektivnu primenu Zakona o obaveznom osiguranju, primenjujući isti, odnosno stav 6. njegovog člana 26. prilikom određivanja trenutka docnje dužnika, te primenjujući odredbe ZOO-a umesto člana 26. Zakona o obaveznom osiguranju prilikom utvrđivanja visine zatezne kamate, i da je sledstveno tome, relevantno obrazloženje u suprotnosti sa načelom “*lex specialis derogat legi generali*”; (iv) poziva se na “*prostu kamatu*” i “*kvalifikovanu kamatu*” bez ikakvog utemeljenja u Zakonu o obaveznom osiguranju; i (v) utvrdila razliku između sporova za regresiranje duga i zahteva oštećenih lica za naknadu štete u vansudskom postupku, bez ikakvog pravnog osnova, jer se odredbama na koje se poziva Vrhovni sud, odnosno članom 26. Zakona o obaveznom osiguranju i stavom 1. člana 5. Pravila 3, ne utvrđuje ova razlika.
43. Ovu kategoriju navoda koji se odnose na nepostojanje obrazložene sudske odluke, Sud će razmotriti na osnovu sudske prakse ESLJP-a, u skladu sa kojom je, na osnovu člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom. Shodno tome, i u nastavku, kako bi utvrdio da li je osporena presuda Vrhovnog suda u saglasnosti sa garancijama utvrđenim članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP u pogledu obrazložene sudske odluke, Sud će prvo podsetiti na opšta načela ESLJP-a i Suda, počev od onih koja se odnose na povredu pravne sigurnosti, a zatim će primeniti iste na okolnosti konkretnog slučaja.

Što se tiče povrede pravne sigurnosti

(i) Opšta načela koja su razvijena sudskom praksom ESLJP-a i Suda

44. Sud podseća da podnosilac zahteva navodi nepostojanje doslednosti, odnosno neusaglašenost u sudskoj praksi Vrhovnog suda u pogledu utvrđivanja zatezne kamate u slučajevima obaveznog osiguranja od autoodgovornosti, pozivajući se na tri presude Vrhovnog suda, i to: (i) presudu [E. Rev. br. 22/2019] od 1. avgusta 2019. godine; (ii) presudu [E. Rev. br. 27/2018] od 24. septembra 2018. godine; i (iii) presudu [E. Rev. 23/2017] od 14. decembra 2017. godine.
45. U vezi sa načelom pravne sigurnosti kao rezultat nepostojanja doslednosti u sudskoj praksi, ESLJP je u svojoj praksi razvio osnovna načela i utvrdio kriterijume da li navodna neusaglašenost sudskih odluka predstavlja povredu člana 6. EKLJP-a. Kriterijume koje je utvrdio ESLJP, Sud je prilikom

razmatranja navoda podnositelaca o povredi načela pravne sigurnosti kao rezultat oprečnih odluka, primenjivao i u svojoj sudskoj praksi (vidi, između ostalog, gore navedene slučajeve Suda KI35/18 i KI87/18, u kojima je Sud utvrdio povredu člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP kao rezultat neusaglašenosti u sudskoj praksi ESLJP-a).

46. Sledstveno tome, Sud ističe da je sudska praksa ESLJP rezultirala sa četiri osnovna načela koja karakterišu analizu o doslednosti sudske prakse, kao što sledi: (i) da je jedna od fundamentalnih komponenti vladavine prava pravna sigurnost, koja, između ostalog, garantuje izvesnu sigurnost pravnih situacija i doprinosi poverenju javnosti u sudove (vidi, *mutatis mutandis*, Štefănică i drugi protiv Rumunije, zahtev br. 38155/02, presuda od 2. novembra 2010. godine, stav 38, Nejdet Şahin i Perihan Şahin protiv Turske, presuda od 20. oktobra 2011. godine, stav 56, vidi, slučaj KI35/18, napred citiran, stav 64); (ii) da nema stečenog prava na doslednost sudske prakse (vidi slučaj ESLJP-a, napred citiran, Nejdet Şahin i Perihan Şahin protiv Turske, stav 56, vidi takođe gore pomenuti slučaj Suda KI35/18, podnosilac zahteva Bayerische Versicherungsverband, stav 65, kao i slučaj KI42/17, podnosilac zahteva Kushtrim Ibraj, rešenje o neprihvatljivosti od 25. januara 2018. godine, stav 33); (iii) da je mogućnost protivrečnih odluka neodvojiva karakteristika svakog sudskog sistema koji je zasnovan na mreži prvostepenih i žalbenih sudova koji imaju ovlašćenja u okviru svoje teritorijalne nadležnosti, i da može doći do odstupanja i u okviru istog suda, i da se takvo odstupanje, samo po sebi, ne može smatrati suprotnim samom sebi (vidi slučaj Santos Pinto protiv Portugalijske, zahtev br. 390005/04, stav 41, presuda od 20. maja 2008. godine, stav 41, vidi takođe slučaj Suda KI87/17, podnosilac zahteva „IF Skadeforsikring“, napred citiran, stav 66 i slučaj KI35/18, podnosilac zahteva Bayerische Versicherungsverband, stav 67) ; i (iv) osim u slučaju očigledne proizvoljnosti, nije njegova dužnost da preispituje tumačenje domaćeg zakonodavstva od strane domaćih sudova, i da, u principu, nije njegova funkcija da upoređuje različite odluke domaćih sudova, čak ni one koje su donete u očigledno sličnim postupcima (vidi, na primer, slučajeve ESLJP-a Adamsons protiv Letonije, presuda od 24. juna 2008. godine, stav 118, i Nejdet Şahin i Perihan Şahin protiv Turske, napred citiran, stav 50, kao i slučaj KI35/18, napred citiran, stav 68).
47. Međutim, ESLJP je pozivajući se na gore navedena načela, ustanovio tri osnovna kriterijuma za utvrđivanje da li neka navodna nedoslednost sudskih odluka predstavlja povredu člana 6. EKLJP, i to: (i) da li u sudskoj praksi postoje “duboke i dugotrajne razlike”; (ii) da li domaće zakonodavstvo predviđa mehanizme koji mogu da reše takve neusaglašenosti; i (iii) da li su ti mehanizmi primenjeni i kakvo je bilo njihovo dejstvo (u ovom kontekstu, vidi predmete ESLJP-a Beian protiv Rumunije (br. 1), presuda od 6. decembra 2007. godine, stavovi 37-39; Lupeni Grčkokatolička parohija i drugi protiv Rumunije, presuda od 29. novembra 2016. godine, stavovi 116 - 135; Iordan Iordanov i drugi protiv Bugarske, presuda od 2. jula 2009. godine, stavovi 49-50; Nejdet Şahin i Perihan Şahin protiv Turske, citiran u gornjem tekstu, stav 53; i vidi slučaj Suda KI29/17, podnosilac Adem Zhegrova, rešenje o neprihvatljivosti od 5. septembra 2017. godine, stav 51 i vidi takođe slučajeve Suda citirane u gornjem tekstu, KI42/17, podnosilac Kushtrim Ibraj, stav 39, KI87/17, podnosilac IF Skadiforsikring, stav 67, KI35/18, podnosilac Bayerische Versicherungsverband, stav 70).

(ii) Primena ovih načela na okolnosti konkretnog slučaja

48. Sud će u nastavku primeniti gore razrađena načela na okolnosti konkretnog slučaja, primenjujući kriterijume na osnovu kojih ESLJP ispituje pitanja neusaglašenosti u pogledu sudske prakse, počevši sa ocenom da li su u okolnostima konkretnog slučaja (i) navodne razlike u sudskoj praksi “duboke i dugotrajne”, i, ako je to slučaj, (ii) postojanje mehanizama koji mogu da reše datu neusaglašenost; i (iii) ocenu da li su ti mehanizmi primenjeni i kakvo je bilo njihovo dejstvo u okolnostima konkretnog slučaja.
49. U tom kontekstu, Sud, takođe, mora ponovo naglasiti da i na osnovu sudske prakse ESLJP-a, nije njegova funkcija da poredi različite odluke redovnih sudova, čak i ako su donete u očigledno sličnim postupcima. On mora poštovati samostalnost sudova. Pored toga, u takvim slučajevima, odnosno slučajevima navoda o ustavnim povredama osnovnih prava i sloboda kao rezultat neusaglašenosti u sudskoj praksi, podnosioci zahteva moraju predstaviti Sudu odgovarajuće argumente u pogledu činjenične i pravne sličnosti slučajeva koji su navodno različito rešeni od strane redovnih sudova, dovodeći na taj način do neusaglašenosti u sudskoj praksi, koja je mogla dovesti do povrede njihovih ustavnih prava i sloboda zagarantovanih članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a (vidi slučaj KI35/18, podnosilac “Bayerische Rechtsverband”, citiran u gornjem tekstu, stav 76).
50. Sud podseća da podnosilac zahteva tvrdi da je Vrhovni sud u njegovom slučaju odlučio drugačije u vezi sa visinom zatezne kamate, čime je postupio u suprotnosti sa svojom sudskom praksom. U prilog svojim argumentima, on se poziva na tri presude Vrhovnog suda, i to: (i) presudu [E. Rev. br. 22/2019] od 1. avgusta 2019. godine; (ii) presudu [E. Rev. br. 27/2018] od 24. septembra 2018. godine; i (iii) presudu [E. Rev. 23/2017] od 14. decembra 2017. godine.
51. Pre nego što analizira (i) da li je osporena presuda Vrhovnog suda, odnosno presuda [E. Rev. br. 32/2019] od 31. jula 2019. godine, doneta od strane Vrhovnog suda u suprotnosti sa njegovom sudskom praksom; i (ii) da li su navodne razlike u sudskoj praksi “duboke i dugotrajne”, Sud prvo podseća na obrazloženje osporene presude koje se odnosi na zateznu kamatu. Sud podseća da je Vrhovni sud u okolnostima konkretnog slučaja, uvažio kao osnovanu reviziju u odnosu na zateznu kamatu, obavezujući KBO da plati kamatu od osam odsto (8%) od 5. juna 2015. godine pa do konačne isplate. U kontekstu poslednje navedenog, Vrhovni sud je, između ostalog, obrazložio da je (i) zatezna kamata u visini od 12% predviđena samo za neresavanje i kašnjenje sa rešavanjem zahteva oštećenih lica za naknadu štete; i da kao rezultat toga, (ii) tužilac, odnosno podnosilac zahteva ima pravo samo na zateznu kamatu od osam odsto (8%) godišnje, utvrđenu članom 382. ZOO-a.
52. U tom kontekstu, a kada su u pitanju zakoni koji su primenljivi u okolnostima konkretnog slučaja, Zakon o obligacionim odnosima je usvojen od strane Skupštine Kosova dana 10. maja 2012. godine, proglašen ukazom od strane predsednice Republike Kosovo dana 30. maja 2012. godine, objavljen u Službenom listu Republike Kosovo od 19. juna 2012. godine i na osnovu svog člana 1059. (Stupanje na snagu), stupio na snagu šest (6) meseci posle objavljivanja u Službenom listu, odnosno 19. decembra 2012. godine, dok je

Zakon o obaveznom osiguranju usvojen od strane Skupštine Republike Kosovo dana 23. juna 2011. godine, proglašen ukazom od strane predsednice Republike Kosovo dana 5. jula 2011. godine, objavljen u Službenom listu Republike Kosovo od 14. jula 2011. godine, i na osnovu svog člana 44. (Stupanje na snagu), stupio na snagu petnaest (15) dana nakon objavljivanja u Službenom listu, odnosno 29. jula 2011. godine. Pored toga, ovaj zakon je svojim članom 43. utvrdio prestanak važenja Uredbe UNMIK-a 2001/25 koja uređuje obavezno osiguranje od autoodgovornosti, kao i odgovarajućih podzakonskih akata Centralne banke Kosova (u daljem tekstu: CBK), koji su u suprotnosti sa ovim zakonom.

53. U nastavku, Sud će reprodukovati relevantne delove nekih od gore navedenih odluka, na koje se podnosilac zahteva poziva u prilog svojim navodima.
54. U prvom slučaju, odnosno presudi [E. Rev. 22/2019] od 1. avgusta 2019. godine, okolnosti konkretnog slučaja su bile povezane sa saobraćajnom nezgodom koja se desila 1. avgusta 2011. godine, u kojoj je osiguranik Sh.Sh. kompanije "Suva Rechtsabteilung" pretrpeo povrede. Tužbeni zahtev za naknadu štete po pravu subrogacije, koji je podnela kompanija "Suva Rechtsabteilung" je usvojen kao osnovan i utvrđena zatezna kamata u skladu sa Zakonom o obaveznom osiguranju. Kao rezultat revizije koju je podnelo osiguravajuće društvo "Insing", Vrhovni sud je utvrdio da su *"sudovi nižih instanci, na pravičan način primenili odredbu člana 26. tačka 6. Zakona o obaveznom osiguranju od auto odgovornosti, (Zakona br. 04/L-018), koji je stupio na snagu dana 05.07.2011. godine, jer, tužilac je dana 27.04.2012. godine pokrenuo zahtev za regresiju duga na van sudskom postupku, što rezultuje da od ovog datuma, tužena je pala na docnju u smislu člana 305 ZOO-a Republike Kosovo, s toga, tužilac ima pravo na kaznenu kamatu predviđenu članom 26. gore navedenog zakona, iz kojih razloga ovaj sud, tvrdnju tužene da su sudovi nižih instanci na pogrešan način primenili materijalno pravo prilikom određivanja kamate, procenio je kao neosnovanu"*.
55. U drugom slučaju, odnosno presudi [E. Rev. br. 27/2018] od 24. septembra 2018. godine, okolnosti slučaja su povezane sa saobraćajnom nezgodom koja se desila 31. decembra 2010. godine, i tom prilikom je kao rezultat tužbenog zahteva kompanije "Suva Rechtasabteilung", Osnovni sud usvojio u celosti njen tužbeni zahtev utvrđujući kaznenu kamatu od 20% počev od 15. aprila 2011. do 29. jula 2011. godine, a godišnju kamatu od 12% od 29. jula 2011. godine pa do konačne isplate. Apelacioni sud je delimično preinačio presudu Osnovnog suda samo u pogledu visine zatezne kamate da *"nad odobrenom iznosu od 88.000 evra, tužiocu isplati kamatu koju plaćaju banke kao za oročena sredstva u banci za jednu godinu bez određene namene, jednom dodatnom kaznom u iznosu od 20% stope godišnje kamate, počev od 15.04.2011. godine, kao dan izveštavanja do 29.07.2011. godine, a od dana 30.07.2011. godine do konačne isplate prema godišnjoj stopi od 12%"*. Na kraju, kao rezultat revizije koju je podnelo osiguravajuće društvo "Illyria", Vrhovni sud je svojom presudom [E. Rev. br. 27/2018] od 24. septembra 2018. godine, uvažio reviziju tužene samo u pogledu zatezne kamate i preinačio presudu Apelacionog suda u tom delu, potvrdivši presudu Osnovnog suda.
56. Takođe, u slučaju, odnosno presudi [E. Rev. 23/2017] Vrhovnog suda od 14. decembra 2017. godine, okolnosti ovog slučaja su povezane sa saobraćajnom

nezgodom koja se desila 28. septembra 2009. godine, i tom prilikom je kao rezultat tužbenog zahteva osiguravajućeg društva IF "Insurance" u Norveškoj, Osnovni sud odredio kaznenu kamatu u visini od 20% [prema članu 5.1 pravila 3 Centralne banke o izmeni Pravila o obaveznom osiguranju od autoodgovornosti] počev od 15. aprila 2011. do 29. jula 2011. godine, a godišnju kamatu od 12% od 29. jula 2011. godine pa do konačne isplate. Apelacioni sud je delimično preinačio presudu Osnovnog suda samo u pogledu visine zatezne kamate da podnosiocu *"na odobreni iznos od 24,030.00 € isplati kamatu koju plaćaju banke na oročena sredstva od više od jedne godine bez određene namene s jednom dodatnom kaznom od 20% stope godišnje kamate, počev od dana 22.04.2010. godine kao dan izveštavanja štete do 29.07.2011. godine, dok od dana 30.07.2011. godine do konačne isplate, kamata na presuđeni iznos, izračunava se prema godišnjoj stopi od 12%"*. Kao rezultat revizije koju je podnelo osiguravajuće društvo, Vrhovni sud je delimično usvojio njegovu reviziju i odlučio da se *"[...] što se tiče izračunavanja kamate, preinačuje [...] pobijana presuda Apelacionog suda Kosova, Ae.br. 53/2016 od 21.09.2017. godine i tužena se obavezuje da na odobreni iznos tužbenog zahteva isplaćuje tužiocu kamatu u visini od 20 %, počev od 22.04.2010. godine kao dan podnošenja zahteva za naknadu štete, do dana 29.07.2011. godine, dok od dana 30.07.2011. godine do konačne isplate, kamatu u visini od 12% na presuđeni iznos"*.

57. U kontekstu presuda Vrhovnog suda na koje se pozvao podnosilac zahteva, Sud primećuje da je u sva tri (3) slučaja od dana stupanja na snagu Zakona o obaveznom osiguranju primenjena zatezna kamata od 12% na osnovu člana 26. stav 6. ovog zakona, odnosno utvrđen je i trenutak od kog počinje da se obračunava ova zatezna kamata. U slučajevima [E. Rev. 23/2017] od 14. decembra 2017. godine i [E. Rev. br. 27/2018] od 24. septembra 2018. godine, utvrđen je 30. jul 2011. godine, kao datum od kog će se zatezna kamata sniziti sa 20% na 12%, primenivši na taj način član 26. Zakona o obaveznom osiguranju.
58. U okolnostima konkretnog slučaja, Sud podseća da su Osnovni i Apelacioni sud dali za pravo podnosiocu zahteva, potvrdivši obavezu KBO-a da podnosiocu zahteva isplati naknadu u gore navedenoj vrednosti a takođe i obavezu da plati kamatu od dvanaest odsto (12%) godišnje, počev od 5. juna 2015. godine pa do konačne isplate, na osnovu člana 26. Zakona o obaveznom osiguranju.
59. Sud podseća da je Vrhovni sud prilikom ukidanja presude nižestepenih sudova u odnosu na zateznu kamatu, isključio primenu Zakona o obaveznom osiguranju, utvrdivši da je zatezna kamata od 12% predviđena samo za neresavanje i kašnjenje sa rešavanjem zahteva oštećenih lica za naknadu štete, i da kao rezultat toga (ii) tužilac, odnosno podnosilac zahteva ima pravo samo na zateznu kamatu od osam odsto (8%) godišnje, utvrđenu članom 382. ZOO-a.
60. Sud naglašava da on ocenjuje doslednost sudske prakse redovnih sudova samo u odnosu na povrede koje navodi podnosilac zahteva. Shodno tome, nepostojanje doslednosti u sudskoj praksi moralo je da dovede do povrede osnovnih prava i sloboda podnosioca zahteva. Da bi se utvrdila takva povreda i da bi se utvrdio da su osnovna prava i slobode podnosioca zahteva povređena kao rezultat "dubokih i dugotrajnih razlika" u relevantnoj sudskoj praksi,

činjenične i pravne okolnosti slučaja podnosioca zahteva moraju se podudarati sa okolnostima onih slučajeva sa kojima navodno postoji nedoslednost.

61. U kontekstu okolnosti slučaja, Sud i ESLJP su takođe priznali da su nedoslednosti u sudskoj praksi sastavni deo svakog sudskog sistema i da neusaglašenost u sudskoj praksi može postojati i unutar istog suda. Ne može se smatrati da je to nužno u suprotnosti sa Ustavom i EKLJP-om (vidi predmete ESLJP-a Santo Pinto protiv Portugaliije, citiran u tekstu iznad, stav 41; i Nejdet Şahin i Perihan Şahin protiv Turske, citiran u tekstu iznad, stav 51). Pored toga, a kao što je prethodno navedeno, ESLJP je u više navrata ukazivao da zahtevi pravne sigurnosti i legitimna zaštita poverenja javnosti u sudove ne garantuju pravo na doslednost sudske prakse. Razvoj sudske prakse je važan radi održavanja potrebne dinamike kontinuiranog poboljšanja sprovođenja pravde (vidi predmet ESLJP-a Atanasovski protiv "Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije", presuda od 14. januara 2010. godine, stav 38; i Nejdet Şahin i Perihan Şahin protiv Turske, citiran u tekstu iznad, stav 58, vidi slučaj Suda KI35/18, podnosilac Bayerische Rechtsverband, citiran u gornjem tekstu, stav 98). Izuzetak od ovih opštih načela predstavlja očigledna proizvoljnost i u smislu ocene nepostojanja sudske doslednosti, ocena da li postoje "duboke i dugotrajne razlike" u relevantnoj sudskoj praksi i da li postoji delotvoran mehanizam za njihovo rešavanje.
62. Pozivajući se na svoju sudsku praksu, odnosno na slučajeve KI87/18 i KI35/18, Sud podseća da je utvrdio povredu člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a zbog povrede načela pravne sigurnosti kao rezultat neusaglašenosti sudske prakse, u slučaju KI87/18 u oceni 3 (tri) slučaja Vrhovnog suda, doneta u periodu od 3 (tri) godine i u slučaju KI35/18 u oceni 9 (devet) slučajeva Vrhovnog suda donetih u periodu od 5 (pet) godina i nakon što je utvrdio (i) da su postojale "duboke i dugotrajne razlike"; (ii) da je mehanizam Vrhovnog suda za usaglašavanje sudske prakse postojao; ali da (iii) gore navedeni mehanizam nije korišćen (vidi slučajeve Suda KI87/18, citiran u tekstu iznad, stav 79 i stavovi 81 do 85, i slučaj KI35/18, citiran u tekstu iznad, stav 70 i stavovi 110-111).
63. S druge strane, samo utvrđenje da postoje "suštinske i dugotrajne razlike" u sudskoj praksi u vezi sa visinom zatezne kamate ne dovodi nužno do povrede člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a. Da bi to utvrdio, Sud mora da razmotri još dva kriterijuma ESLJP-a koji se odnose na ocenu nepostojanja doslednosti u sudskoj praksi, odnosno da li važeći zakon propisuje mehanizme koji mogu da prevaziđu takve nedoslednosti; i da li je takav mehanizam primenjen u okolnostima slučaja i kakvo je bilo njegovo dejstvo.
64. Sud naglašava da Vrhovni sud ima mehanizam koji omogućava rešavanje takvih nesaglasnosti, gde na osnovu tačke 10. stava 2. člana 14. (Nadležnosti i odgovornosti predsednika i potpredsednika suda) Zakona br. 06/L-054 o sudovima (u daljem tekstu: Zakon o sudovima), predsednici sudova putem godišnjih susreta svih sudija imaju dužnost, između ostalog, da razmatraju i predlažu izmene u procedurama i praksama (vidi slučaj Suda KI87/18, podnosilac "IF Skadeforsikring", citiran u tekstu iznad, stav 80 i slučaj KI35/18, podnosilac Bayerische Rechtsverband, citiran u tekstu iznad, stav 107).

65. U nastavku, a radi razjašnjenja da li postoji takav mehanizam za rešavanje oprečnosti, koje su podnosioci zahteva kontinuirano navodili u takvim slučajevima pred Sudom, Sud podseća da se u svom zahtevu od 22. oktobra 2020. godine, obratio Vrhovnom sudu i sa pitanjem: *“Da li je Vrhovni sud zauzeo bilo kakav principijelan stav u vezi sa naknadom štete i utvrđivanjem zatezne kamate u vezi sa zahtevima po osnovu prava subrogacije”*.
66. Vrhovni sud je u svom odgovoru na gore navedeno pitanje odgovorio na sledeći način:

“Gore opisanu sudsku praksu, Vrhovni sud Kosova je konsolidovao otkako su podneti zahtevi za naknadu štete po pravu subrogacije, ali se moraju razlikovati slučajevi u kojima Vrhovni sud Kosova u postupku po vanrednim pravnim sredstvima ne može da preinači odluke nižih instanci u slučajevima u kojima bi se to smatralo kršenjem načela “reformatio in peius”.

Odredbom člana 203. Zakona o parničnom postupku, utvrđeno je da: “Drugostepeni sud ne može da promeni prvostepenu presudu na štetu žalbene stranke, ukoliko je samo ona podnela žalbu a ne i protivnička strana”.

Navedeno načelo sprečava Vrhovni sud da preinačuje odluke nižih instanci i u pogledu godišnje stope zatezne kamate ako je revizija tužilačke strane koja je delimično dobila sudski spor, ali je podnela reviziju u odnosu na odbijeni deo. U ovom slučaju, Vrhovni sud, čak i ako utvrdi da su materijalno-pravne odredbe o zateznoj kamati pogrešno primenjene, ne može preinačiti sudsku odluku. Takođe, Vrhovni sud se u slučajevima kada je revizija podneta samo u odnosu na kamatu, ne može uopšte upuštati u ocenu njene osnovanosti i eventualno preinačiti presude niže instance, jer u ovoj situaciji revizija uopšte nije dozvoljena u skladu sa članom 211. stav 2. ZPP-a, pošto se u smislu člana 30. stav 1. ZPP-a, za vrednosti predmeta spora uzima u obzir samo vrednost glavnog zahteva, a ne i kamata (član 30. stav 2. ZPP-a).

U Vrhovnom sudu Kosova je u odgovoru na konstantne zahteve sudova nižih instanci, ali i iz nalaza u njegovoj sudskoj praksi, pre nekoliko meseci u građanskom odseku inicirana ideja o potrebi za pravnim mišljenjem o pitanju kamate, i u vezi sa ovom idejom su sprovedena istraživanja u domaćoj praksi, sprovedene uporedne analize o zakonodavstvu i praksi u regionu, procenjena potreba za održavanjem kontinuiteta, ali i potreba za progresivnim promenama radi ispunjenja standarda za adekvatnu sudsku zaštitu, pa je nakon održavanja brojnih sastanaka, ova ideja materijalizovana u pravnom mišljenju, prvo u građanskom odseku Vrhovnog suda, a zatim i na opštoj sednici Vrhovnog suda održanoj 1. decembra 2020. godine.

Pravno mišljenje o pitanju kamate obradilo je, između ostalog, i situaciju regresa zahteva, tačka IX (devet) pravnog mišljenja. Molimo vas da delom ovog odgovora na tražene informacije smatrate i Pravno mišljenje o kamati, čiju kopiju možete preuzeti u prilogu”.

67. Međutim, Sud u ovom slučaju takođe naglašava da tačka 4. stava 1. člana 26. (Nadležnosti Vrhovnog suda) Zakona o sudovima, utvrđuje isključivu nadležnost samog Vrhovnog suda za definisanje principijelnih stavova, davanje pravnih mišljenja i smernica za jedinstvenu primenu zakona od strane sudova na teritoriji Republike Kosovo. U pitanju sadržanom u okolnostima konkretnog slučaja, odnosno primeni visine zatezne kamate u odnosu na obavezno osiguranje od autoodgovornosti, Vrhovni sud je takav mehanizam, odnosno pravno mišljenje o kamati usvojio 1. decembra 2020. godine, odnosno nakon zahteva Suda kojim je traženo da se razjasni da li je Vrhovni sud zauzeo bilo kakav jedinstveni stav u vezi sa svojom sudskom praksom.
68. Shodno tome, Sud, uzimajući u obzir razradu tri gore navedena slučaja Vrhovnog suda i odgovora Vrhovnog suda njegovim dopisom od 2. decembra 2020. godine, utvrđuje da se u okolnostima konkretnog slučaja ne ispunjavaju sva tri kriterijuma ESLJP-a u pogledu ocene da li je nepostojanje doslednosti, odnosno da li su odstupanja u sudskoj praksi, dovela do povrede prava i sloboda na pravično i nepristrasno suđenje.
69. Sud najpre ponovo naglašava da u okolnostima konkretnog slučaja nije utvrdio “*duboke i dugotrajne razlike*” u sudskoj praksi Vrhovnog suda u pogledu primene odredbi kojima se uređuje visina zatezne kamate u kontekstu obaveznog osiguranja od autoodgovornosti na taj način što su dostavljene samo tri (3) odluke. Drugo, Sud smatra da je objašnjenje Vrhovnog suda, koje je dato njegovim dopisom u vezi primenom odredaba zakona u slučajevima zahteva koji se odnose na utvrđivanje visine zatezne kamate u okviru prava na subrogaciju, jasno. Što se pak tiče mehanizma Vrhovnog suda za usaglašavanje ove prakse, odnosno usvajanje Pravnog mišljenja u vezi sa kamatom, Sud naglašava da je ovaj mehanizma uspostavljen i usvojen nakon podnošenja određenog broja slučajeva Sudu u kojima se osporavaju presude Vrhovnog suda u pogledu utvrđivanja zatezne kamate u slučajevima zahteva za naknadu štetu na osnovu prava na subrogaciju.
70. Shodno tome, Sud utvrđuje da osporena presuda Vrhovnog suda nije zahvaćena kršenjem načela pravne sigurnosti i povredom prava na pravično i nepristrasno suđenje podnosioca zahteva, zagarantovanog članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a.

Što se tiče obrazložene sudske odluke

(i) *Opšta načela koja se odnose na obrazlaganje sudskih odluka*

71. Što se tiče prava na obrazloženu sudsku odluku koje je zagarantovano članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, Sud pre svega naglašava da on već ima konsolidovanu sudsku praksu. Ova praksa je izgrađena na osnovu sudske prakse ESLJP-a, uključujući, ali ne ograničavajući se na predmete *Hadjianastassiou protiv Grčke*, presuda od 16. decembra 1992. godine; *Van de Hurk protiv Holandije*, presuda od 19. aprila 1994. godine; *Hiro Balani protiv Španije*, presuda od 9. decembra 1994. godine; *Higgins i drugi protiv Francuske*, presuda od 19. februara 1998. godine; *García Ruiz protiv Španije*, presuda od 21. januara 1999. godine; *Hirvisaari protiv Finske*, presuda od 27. septembra

2001. godine; *Suominen protiv Finske*, presuda od 1. jula 2003. godine; *Buzescu protiv Rumunije*, presuda od 24. maja 2005. godine; *Pronina protiv Ukrajine*, presuda od 18. jula 2006. godine; i *Tatishvili protiv Rusije*, presuda od 22. februara 2007. godine. Pored toga, osnovna načela koja se odnose na pravo na obrazloženu sudsku odluku su razrađena i u slučajevima ovog Suda, uključujući, ali ne ograničavajući se na slučajeve KI22/16, podnosilac *Naser Husaj*, presuda od 9. juna 2017. godine; KI97/16, podnosilac "*IKK Classic*", presuda od 9. januara 2018. godine; KI143/16, podnosilac *Muharrem Blaku i drugi*, rešenje o neprihvatljivosti od 13. juna 2018. godine; KI24/17, podnosilac *Bedri Salihu*, presuda od 27. maja 2019. godine; KI35/18, citiran u tekstu iznad, i KI227/19, podnosilac *T.P. "Spahia Petrol"*, presuda od 31. decembra 2020. godine).

72. U principu, Sud naglašava da garancije sadržane u članu 31. Ustava, obuhvataju i obavezu sudova da navedu dovoljna obrazloženja za svoje odluke (vidi slučaj Suda KI230/19, podnosilac *Albert Rakipi*, citiran u tekstu iznad, stav 139).
73. Sud takođe naglašava da zasnovano na njegovoj sudskoj praksi, koja se oslanja na sudsku praksu ESLJP, prilikom ocene principa koji se odnosi na pravilno sprovođenje pravde, odluke sudova moraju sadržavati obrazloženje na kojem se zasnivaju. Obim u kojem se primenjuje ova obaveza navođenja razloga može varirati u zavisnosti od prirode odluke i mora se odrediti u svetlu okolnosti konkretnog slučaja. Suštinski argumenti podnosioca zahteva su ti na koje se mora odgovoriti, a navedeni razlozi moraju biti zasnovani na važećem zakonu (vidi, slično tome, predmete ESLJP-a *Garcia Ruiz protiv Španije*, predstavka br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 29; *Hiro Balani protiv Španije*, presuda od 9. decembra 1994. godine, stav 27; i *Higgins i drugi protiv Francuske*, stav 42, vidi, takođe, slučaj Suda KI97/16, podnosilac *IKK Classic*, citiran u tekstu iznad, stav 48; i slučaj KI87/18, *IF Skadeforsikring*, citiran u tekstu iznad, stav 48). Iako ne traži da se detaljno odgovori na svaki prigovor koji predoči podnosilac zahteva, ta obaveza ipak podrazumeva da stranke u sudskom postupku mogu očekivati da dobiju konkretan i izričit odgovor na one svoje navode koji su odlučujući za ishod sprovedenog postupka (vidi predmet *Morerira Ferreira protiv Portugaliije*, presuda od 5. jula 2011. godine, stav 84 i sve tu korišćene reference; kao i slučaj Suda KI230/19, podnosilac *Albert Rakipi*, presuda od 9. decembra 2020. godine, stav 137).
74. Pored toga, Sud se poziva i na svoju sudsku praksu u kojoj utvrđuje da obrazloženje odluke treba da navede odnos između nalaza merituma i razmatranja dokaza, s jedne strane, i pravne zaključke suda, s druge strane. Presuda suda će povrediti ustavni princip zabrane proizvoljnosti u odlučivanju ako dato obrazloženje ne sadrži utvrđene činjenice, zakonske odredbe i logičan odnos među njima (vidi slučajeve Suda KI87/18, podnosilac "*IF Skadeforsikring*", presuda od 27. februara 2019. godine, stav 44; KI138/19, podnosilac *Ibish Raci*, napred citiran, stav 45; kao i slučaj Suda KI230/19, podnosilac *Albert Rakipi*, presuda od 9. decembra 2020. godine, stav 138).

(i) *Primena gore navedenih načela na okolnosti konkretnog slučaja*

75. Prilikom primene prethodno izloženih opštih načela na okolnosti konkretnog slučaja, da bi se ocenio da li je osporena presuda doneta u saglasnosti sa ustavnim garancijama obrazložene sudske odluke, Sud podseća da je Vrhovni

sud pri donošenja njegove osporene odluke preinačio presude nižestepeni sudova u pogledu zatezne kamate. Nižestepeni sudovi su u okolnostima konkretnog slučaja primenili kamatu u visini od dvanaest odsto (12%) godišnje, pozivajući se na član 26. Zakona o obaveznom osiguranju, dok je Vrhovni sud utvrdio da u okolnostima predmetnog slučaja nije primenljiv član 26. Zakona o osiguranju od autoodgovornosti, već da se mora primeniti kamata u visini od osam odsto (8%), pozivajući se na član 382. ZOO-a.

76. U kontekstu navoda podnosioca zahteva, Sud se poziva na relevantni deo presude [E. Rev. br. 32/2019] Vrhovnog suda, u kojem je, u vezi sa zateznom kamatom, navedeno sledeće:

“Međutim, presuda prvostepenog suda i drugostepenog suda u vezi sa delom u kojem se radi o procenjenom kamatom, obuhvaća se pogrešnom primenom materijalnog prava iz člana 382 ZOO-a (br. 04/L-077) u vezi sa članom 26.7. Zakona o obaveznim osiguranjem auto odgovornosti (br. 04/L-018 koji je stupio na snagu dana 30. jula 2011. godine).

Pogrešna primena materijalnog prava stoji u činjenice da, kako je gore navedeno, tužbeni zahtev tužioca o naknadu štete kao i tužba je podneta u vreme kada je stupio na snagu Zakon o obaveznom osiguranju od auto odgovornosti. Odobrena kamata od sudova nižih instanci, zakonsko se ne primenjuje u sporove o regresiji duga, već samo u zahteve tretiranja zahteva oštećenih osoba o naknadi štete u van sudskom postupku kako se predviđa članom 26. dotičnog Zakona i člana 5.1. Pravila CBK-a br. 3. o izmeni Pravila o obaveznom osiguranju od auto odgovornosti od 25 septembra 2008. godine, odredbe u koje se pozivaju i sudovi nižih instanci. Te kamate koje su primenili prvostepeni sud i drugostepeni sud su predviđeni sa ciljem discipliniranja kompanija osiguranja u izveštaje osiguranja prema zahtevima za nadoknadu osoba oštećenih, zahteva koje kompanije osiguranja su obavezne da tretiraju hitno u roku predviđanim prema gore navedenim odredbama.

Stav. 7. člana 26. Zakona o obaveznom osiguranju od auto odgovornosti, isključuje sprovođenje kamate od 12% za regresiju duga, kamata koja je predviđena samo za ne tretiranje i dolaska u docnju tretiranja zahteva oštećenih osoba za nadoknadu. Iz ovoga rezultuje da tužilac ima pravo samo na zateznu kamatu predviđeno članom 382. ZOO-a a ne i „kvalifikovanu“ kamatu prema odredbama primenjiva od prvostepenog i drugostepenog suda”.

77. Sud primećuje da je Vrhovni sud u osporenoj presudi utvrdio: (i) da relevantne zakonske odredbe za slučaj podnosioca zahteva predstavljaju član 382. ZOO-a u vezi sa članom 26.7 Zakona o obaveznom osiguranju; (ii) da se kamata od 12% ne primenjuje u slučajevima regresiranja duga već samo na zahteve za rešavanje oštećenih lica za naknadu štete u vansudskom postupku; (iii) da se kamata od 12% primenjuje samo na nerešavanje i kašnjenje sa rešavanjem zahteva oštećenih lica za naknadu štete, a ne na regresiranje duga; i (iv) da iz tih razloga, podnosioci zahteva imaju pravo na zateznu kamatu predviđenu članom 382. ZOO-a (8%) a ne na “kvalifikovanu” kamatu (12%).

78. U tom kontekstu, Sud se poziva na član 382. stav 2. ZOO-a, koji utvrđuje: *“Iznos zatezne kamate je osam procenta (8%) godišnje, osim ako nije drugačije određeno posebnim zakonom”*.
79. Takođe, stav 6. člana 26. Zakona o obaveznom osiguranju utvrđuje: *“U slučaju nepoštovanja utvrđenih rokova u stavu 1. ovog člana, i ne ispunjavanja obaveze za isplaćivanje avansa iz stava 4. ovog člana, odgovorni osiguratelj smatra se da je zakasnio u ispunjavanju obaveze za nadoknadu, obavezujući se isplati zateznu kamatu. Ova zatezna kamata isplaćuje u visini od 12% godišnje stope i obračunava se za svaki dan zakašnjenja do izmirenja prouzrokovane štete od strane odgovornog osiguratelja, počevši od dana podnošenja zahteva za nadoknadu”*.
80. Na osnovu gore navedenog, Sud primećuje da je prilikom utvrđivanja zatezne kamate “u iznosu od 8%” prema stavu 2. člana 382. ZOO-a, Vrhovni sud precizirao da u pogledu iznosa zatezne kamate u slučajevima zahteva prema pravu subrogacije, u koje slučajeve spada i slučaj podnosioca zahteva, stav 6. člana 26. Zakona o obaveznom osiguranju nije primenljiv.
81. Pored toga, Sud primećuje da kao razlog za preinačenje odluke u vezi sa iznosom zatezne kamate, Vrhovni sud obrazlaže da su nižestepeni sudovi, odnosno Osnovni i Apelacioni sud, pogrešno protumačili materijalno pravo kada su utvrdili da je stav 6. člana 26. Zakona o obaveznom osiguranju primenljiv.
82. Sud je u kontekstu sličnih navoda koji se odnose na visinu zatezne kamate, dana 22. i 24. novembra 2020. godine, poslao dopis Vrhovnom sudu u vezi sa određenim brojem slučajeva dostavljenih Sudu u kojima se osporavaju presude Vrhovnog suda u pogledu utvrđivanja zatezne kamate u slučajevima zahteva za naknadu štete na osnovu prava na subrogaciju kao rezultat saobraćajnih nezgoda izazvanih u Republici Kosovo. Sud je tražio objašnjenje (i) da li je Vrhovni sud zauzeo bilo kakav principijelni stav u vezi za naknadom štete i utvrđivanjem zatezne kamate u vezi sa zahtevima po pravu subrogacije; i ako to nije slučaj (ii) da se Sud obavesti o praksi Vrhovnog suda, u kojim slučajevima se primenjuje član 382. (Zatezna kamata) Zakona br. 04/L-077 o obligacionim odnosima (u daljem tekstu: ZOO) a u kojim slučajevima se primenjuje stav 6. člana 26. (Postupak zahteva za naknadu štete) Zakona br. 04/L-018 o obaveznom osiguranju od autoodgovornosti (u daljem tekstu: Zakon o obaveznom osiguranju).
83. Na gore navedeno pitanje Suda, Vrhovni sud je odgovorio sledeće:
- “U tom kontekstu, načelno se u vezi sa zateznom kamatom za obligacione odnosima koji su nastali pre 20.12.2012. godine, primenjivala zakonska odredba iz člana 277. Zakona o obligacionim odnosima (Službeni list SFRJ, br. 29178, 39/85, 57/89), a za obligacione odnose nastale posle 19.12.20[12]. godine, primenjivala se odredba iz člana 382. Zakona o obligacionim odnosima br. 04/L-077, Službeni list Republike Kosovo br. 19/19 od 19.06.2012. godine, dok su se na zahteve trećih lica prema osiguravajućim društvima, u slučajevima kada su ispunjeni zakonski uslovi nakon stupanja na snagu (dana 30. jula 2011. godine) Zakona o obaveznom osiguranju od*

autoodgovornosti br. 04/L-018, objavljenog u Službenom listu br. 4, od 14. jula 2011. godine, primenjivale odredbe ovog zakona.

Prema Vrhovnom sudu "Slučajevi zahteva za naknadu štete na osnovu prava subrogacije su se u praksi Vrhovnog suda Kosova, u zavisnosti od vremena zaključivanja obaveze, razmatrali i rešavali u skladu sa odredbama gore citiranih zakona, uz odgovarajuće specifičnosti [...]".

84. Što se pak tiče utvrđivanja zatezne kamate u visini od 12%, Vrhovni sud je razjasnio sledeće:

"Kamata u visini od 12% godišnje se primenjuje/obračunava kada su ispunjeni zakonski uslovi u slučajevima nepoštovanja rokova (član 26. stav 1. i 2. Zakona o obaveznom osiguranju od autoodgovornosti, br. 04/L-018, objavljenog u Službenom listu br. 4 od 14. jula 2011. godine) i neispunjenja obaveze (član 26. stav 4. istog zakona) od strane odgovornih osiguravača (osiguravajućih društava) za svaki dan kašnjenja do izmirenja obaveze od strane odgovornog osiguravača, počev od dana podnošenja odštetnog zahteva. Situacija opisana odredbama člana 26. Zakona o obligacionim odnosima, objavljenog u Službenom listu br. 4 od 14. jula 2011. godine, odnosi se na odgovornost koju imaju osiguravajuća društva prema trećim licima, pa stoga godišnja kamatna stopa od 12% u ovom slučaju ima za cilj da se zahtevi za naknadu štete rešavaju u zakonskim rokovima, a u suprotnom će osiguravajuća društva platiti i godišnju kamatu od 12%.

Godišnju kamatnu stopu od 12% u slučajevima koji su određeni zakonom, treba smatrati vrstom kazne prema osiguravajućim društvima, kada nisu odgovorna prema trećim licima, ali se ne može smatrati favorizovanjem zahteva poverioca sa pravom regresiranja prema dužniku sa obavezom jer odnos poverioca i obveznika u plaćanju regresa predstavlja poseban obligacioni odnos i nije odnos treće strane sa osiguravajućim društvom, pa se za zahtev treće strane kao oštećene strane u odnosu na osiguravajuće društvo u određenim slučajevima može dosuditi godišnja kamatna stopa od 12%, ali ne i za odštetni zahtev".

85. Na osnovu napred navedenog, Sud smatra da je odgovor koji je dao Vrhovni sud u vezi sa svojim tumačenjem koji zakon će se primeniti u odnosu na visinu zatezne kamate u skladu sa njegovim obrazloženjem datim u presudi koju je osporio podnosilac zahteva u konkretnom slučaju. Prema tome, Sud smatra da tumačenje i primena relevantnih zakonskih odredbi pri utvrđivanju zatezne kamate od strane Vrhovnog suda u slučaju podnosioca zahteva spada u sferu zakonitosti, koja je u nadležnosti tog suda. Naime, Vrhovni sud je svojom presudom i objašnjenjem datim u njegovom odgovoru na pitanje Suda, uspeo da objasni odnos između predloženih činjenica i primene zakona na koji se on pozvao, odnosno na kakav način su međusobno povezani i kako su uticali na odluke Vrhovnog suda da preinači odluke nižestepenih sudova u vezi sa utvrđivanjem visine zatezne kamate.
86. Na osnovu napred navedenog, Sud ponovo naglašava da je Vrhovni sud svojom osporenom presudom odgovorio na navode podnosioca zahteva predložene u njegovom zahtevu i shodno tome smatra da ne proizilazi da su sprovedeni

postupci rezultirali “proizvoljnim” ili “očigledno nerazumnim” zaključcima što bi njihovo odlučivanje učinilo nesaglasnim sa standardima obrazložene i razumne sudske odluke (vidi, mutatis mutandis, Ustavni sud u slučaju br. KI55/19, podnosilac Ramadan Osmani, rešenje o neprihvatljivosti od 23. januara 2020. godine, stav 46).

87. Postupajući na ovakav način, Sud ponavlja da je Vrhovni sud ispunio svoju ustavnu obavezu da pruži obrazloženu sudsku odluku u skladu sa zahtevima iz člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP i sudskom praksom Suda i onom ESLJP-a.
88. Stoga, na osnovu napred navedenog, Sud utvrđuje da presuda [Rev. br. 28/2019] Vrhovnog suda od 1. avgusta 2019. godine, u pogledu navoda o neobrazloženosti sudske odluke, ne predstavlja povredu člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP.

Zaključci

89. Sud je ispitao sve navode podnosioca zahteva, primenjujući na ovu ocenu sudsku praksu Suda i ESLJP-a u vezi sa očigledno pogrešnim tumačenjem i primenom zakona i načelom pravne sigurnosti u pogledu doslednosti sudske prakse, koje garancije su, uz određene izuzetke, sadržane u članu 31. Ustava i članu 6. EKLJP.
90. Prvo, povodom navoda koji se odnosi na neobrazloženost sudske odluke, Sud je utvrdio da presuda [E. Rev. br. 32/2019] Vrhovnog suda od 31. jula 2019. godine, nije zahvaćena povredama člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP i da je dovoljno obrazložio svoju odluku.
91. Drugo, što se tiče načela pravne sigurnosti u kontekstu nepostojanja doslednosti, odnosno neusaglašenosti sudske prakse Vrhovnog suda, Sud je, nakon što je razradio osnovna načela i kriterijume ESLJP-a u tom pogledu, primenio iste na okolnosti konkretnog slučaja i utvrdio da u sudskoj praksi Vrhovnog suda ne postoje “duboke i dugotrajne razlike” u pogledu primene zakonskih odredbi koje se odnose na visinu zatezne kamate koja je primenljiva u slučajevima obaveznog osiguranja od autooodgovornosti i shodno tome utvrdio da nije povređeno načelo pravne sigurnosti i da presuda [E. Rev. br. 32/2019] od 31. jula 2019. godine nije doneta uz povredu osnovnih prava i sloboda podnosioca zahteva zagwarantovanih članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP.

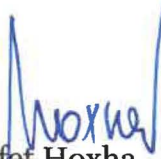
IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članovima 113.7 i 21.4 Ustava, članovima 20. i 47. Zakona i pravilom 59 (1) Poslovnika, na sednici održanoj dana 28. aprila 2021. godine,

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI, jednoglasno, zahtev prihvatljivim;
- II. DA UTVRDI, većinom glasova, da je presuda Vrhovnog suda Republike Kosovo E. Rev. br. 32/2019 od 31. jula 2019. godine u saglasnosti sa članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo i članom 6. [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima;
- III. DA DOSTAVI ovu presudu stranama i, u skladu sa članom 20.4 Zakona, objavi istu u Službenom listu;
- IV. Ova presuda stupa na snagu odmah.

Sudija koji je pripremio odluku

Safet Hoxha

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi